

ЖИВОТНА СРЕДИНА

UDK: 620.9(4)
Biblid 1451-3188, 10 (2011)
Год X, бр. 35–36, стр. 106–115
Изворни научни рад

Ма. Младенка ИГЊАТИЋ
Проф. др Драгољуб ТОДИЋ¹

ДИРЕКТИВА ЕВРОПСКОГ ПАРЛАМЕНТА И САВЕТА О ПРОМОЦИЈИ КОРИШЋЕЊА ЕНЕРГИЈЕ ИЗ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА

ABSTRACT

The paper presents the Commission Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on promotion of the use of energy from renewable sources. The objective of the Directive is to establish a common framework for the promotion of energy from renewable sources. It endorsed a mandatory target of a 20% share of energy from renewable sources in the overall Community energy consumption by 2020 and a mandatory 10% minimum target for the share of biofuels in transport by 2020. In this Directive, national action plans and procedures for the use of biofuels are defined.

Key words: Renewable energy sources, environment, energy efficiency, greenhouse gases, Kyoto Protocol, EU.

1) СВРХА

У Директиви Европског парламента и Савета бр. 2009/28/ЕС од 23. априла 2009. године (У даљем тексту: Директива 2009/28/ЕС), поред промоције коришћења електричне енергије из обновљивих извора, указује се на неопходност подстицања енергетске ефикасности, потрошње електричне енергије добијене из обновљивих извора, смањење зависности

¹ Факултет за међународну економију, Мегатренд универзитет, Београд.

ЕУ од увозних енергената (посебно нафте и гаса), сигурност снабдевања енергијом и повећање запослености и регионалног развоја. Све наведено има за циљ смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште у складу са одредбама Кјото протокола и Оквирне конвенције УН о климатским променама, као и у складу са будућим међународним плановима и плановима Заједнице у вези са смањењем емисија гасова стаклене баште за период после 2012. године.² Директива 2009/28/ЕС је део законодавног пакета о енергији и клими који обезбеђује законодавни оквир Заједнице у вези са смањењем емисија гасова стаклене баште.

Процењује се да ће преоријентацијом са фосилних горива, тј. са горива која су интензивни емитери гасова стаклене баште на обновљиве изворе енергије, Европа бити у могућности да достигне циљеве одрживог развоја – у економском, еколошком и социјалном смислу. Сврха Директиве 2009/28/ЕС састоји се у успостављању заједничког оквира за промоцију енергије из обновљивих извора.³ Директива 2009/28/ЕС мења и делимично ставља ван снаге Директиву 2001/77/ЕС о промоцији електричне енергије произведене из обновљивих извора енергије на унутрашњем тржишту и Директиву 2003/30/ЕС за промоцију употребе биогорива или другог горива произведеног из обновљивих извора за транспорт.⁴ Директивом се прописују обавезујући национални циљеви који се односе на удео енергије из обновљивих извора у укупној финалној потрошњи енергије, као и за удео енергије из обновљивих извора у транспортном сектору. Такође, Директивом

² „Енергија из обновљивих извора”, означава енергију добијену из обновљивих, не фосилних извора и то: енергију ветра, соларну, аеротермалну, геотермалну, хидротермалну, енергију мора и океана, хидроенергију, енергију биомасе, земног гаса, депонијског гаса и биогаза. Видети: “Directive No. 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 Apr. 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources and amending and subsequently repealing Directives 2001/77/EC and 2003/30/EC”, Art. 2.a, *Official Journal of the European Union*, L 140, 05.06.2009, p. 27.

³ “Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources and amending and subsequently repealing Directives 2001/77/EC and 2003/30/EC”, Article 1, *Official Journal of the European Union*, L 140, 05.06. 2009.

⁴ “Directive 2001/77/EC of the European Parliament and of the Council of 7 Sept. 2001 on the promotion of electricity produced from renewable energy sources in the internal electricity market”, *Official Journal of the European Union*, L 283, 27.10.2001; “Directive 2003/30/EC of the European Parliament and of the Council of 8 May 2003 on the promotion of the use of biofuels or other renewable fuels for transport”, *Official Journal of the European Union*, L 123, 17.05.2003; „Биогорива” означава течна или гасовита транспортна горива произведена из биомасе. (Art. 2.i, p. 27).

се утврђују правила у вези са статистичким трансферима између земаља чланица, заједничким пројектима између земаља чланица, заједнички пројекти земаља чланица са трећим земљама, гаранцијом о пореклу, административном процедуром, информацијама и обукама, као и са приступом електроенергетским мрежама за енергију произведену из обновљивих извора. Директивом се успостављају критеријуми одрживости за биогорива и биотечности (чл. 1).⁵ Ова Директива је много детаљнија и обухватнија од Директива 2001/77/ЕС и Директиве 2003/30/ЕС, што указује на повећање значаја коришћења обновљивих извора енергије и повећање озбиљности којој се овој теми прилази у ЕУ. Директива 2009/28/ЕС ће заменити Директиву 2001/77/ЕС и Директиву 2003/30/ЕС у примени од 01. јануара 2012. године. Директива 2009/28/ЕС има 27 чланова и седам Анекса. Национални циљеви за удео енергије из обновљивих извора у укупној финалној потрошњи енергије у 2020. години прописани су Анексом I. Да би се постигао циљ од 20%, од сваке земље чланице ЕУ-27 захтева се да увећа свој удео обновљивих извора за 5,5% у односу на ниво из 2005. године, са преосталим увећањем израчунатим на основу бруто домаћег производа по глави становника (GDP). У Републици Србији у 2009. години учешће обновљивих извора енергије у потрошњи укупне примарне енергије је износило 8,6%.⁶ Ради поређења, ЕУ је у Анексу I Директиве 2009/28/ЕС за Шпанију, која је 2005. године имала удео енергије произведене из обновљивих извора у укупној финалној потрошњи енергије од 8,7%, поставила циљ од 20%; за Пољску одређено увећање са 7,2% на 15% удела енергије добијене из обновљивих извора у укупној финалној потрошњи енергије 2020. године; за Словачку Републику утврђено је повећање са 6,7% на 14%; за Бугарску са 9,4% на 16%; за Словенију са 16% на 25%, итд.

⁵ „Гаранција о пореклу” означава електронски документ којим се обезбеђује гаранција крајњим потрошачима да је одређени удео или количина енергије произведена из обновљивих извора, као што се захтева у члану 3 (6) Директиве 2003/54/ЕС; „Биотечности” означава течна горива произведена из биомасе које се користе за енергетске потребе, осим за транспорт, укључујући електричну енергију, грејање и хлађење. (Видети: “Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 Apr. 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources and amending and subsequently repealing Directives 2001/77/EC and 2003/30/EC”, op. cit., Art. 2.j and 2.h, p. 27)

⁶ „Извештај о стању животне средине у Републици Србији за 2009. годину”, Министарство животне средине и просторног планирања, Београд, 2010, стр. 17.

II) МЕРЕ ЕУ

Мере и инструменти ЕУ у области промоције коришћења обновљивих извора дефинисани су у неколико стратешких докумената и већем броју извора права. Кључним се може сматрати Директива 2009/28/ЕС. Рок за транспонување ове Директиве у национално законодавство држава чланица је истекао у децембру 2010. године. Директива је објављена као део Климатско-енергетског пакета законодавних мера који је усвојен од стране Савета 06. априла 2009. године.⁷ Климатски и енергетски пакет прописује следеће циљеве: 20% смањења гасова стаклене баште, 20% побољшања енергетске ефикасности и повећања удела обновљиве енергије са 8,5% на 20% учешћа у ЕУ енергетском миксу до 2020. године у поређењу са 1990. годином.⁸ Такође, овим Пакетом се предвиђа потрошња биогорива, електричне енергије и водоника из обновљивих извора од 10% у сектору транспорта до 2020. године. Климатски и енергетски пакет чине следећа акта: Уредба (ЕС) бр. 443/2009 о смањењу емисије CO₂ из лаких возила; Директива 2009/28/ЕС о промоцији коришћења енергије из обновљивих извора; Директива 2009/29/ЕС којом се регулишу шеме трговине емисијама; Директива 2009/30/ЕС којом се прописује контрола квалитета горива; Директива 2009/31/ЕС која се односи на хватање (сакупљање) и складиштење угљеника; Директива 406/2009/ЕС којом се регулишу напори држава чланица да смање емисије гасове стаклене баште. Значај обновљивих извора енергије за ЕУ се огледа у чињеници да је још 1997. године Комисија издала Белу књигу о обновљивим изворима енергије којом се прописује циљ ЕУ да до 2010. године, у производњи електричне енергије обновљиви извори учествују са 12%.⁹ Циљ од 12% је усвојен 2001. године у Директиви 2001/77/ЕС о промоцији електричне енергије из обновљивих извора.

⁷ “Council adopts climate energy legislative package. 8434/09 (Presse 77)”, *Council of the EU*, Brussels, 06 April 2009. (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/misc/107136.pdf, датум приступања: 19.04.2011. године).

⁸ http://ec.europa.eu/clima/policies/package/index_en.htm, датум приступања: 19.04.2011. године.

⁹ “Energy for the future: Renewable sources of energy, White paper for a Community Strategy and Action plan, COM (97) 599 final”, *European Commission*, 26 Nov 1997; (http://europa.eu/documents/comm/white_papers/pdf/com97_599_en.pdf, датум приступања: 30.03.2011. године). Видети и: Бранислава Лепотић–Ковачевић; Александар Ковачевић: *Водич кроз ЕУ политике: Енергетика*, Европски покрет Србија, Београд, 2010, стр. 91.

САДРЖАЈ

Ради лакшег разумевања одредаба Директиве 2009/28/ЕС, у чл. 2 се дају дефиниције најзначајнијих појмова. Свака земља чланица има обавезу да обезбеди да је удео енергије произведене из обновљивих извора у укупној финалној потрошњи енергије 2020. године најмање у висини њеног укупног националног циља одређеног за ту годину (чл. 3).¹⁰ Ови обавезујући национални циљеви су конзистентни са циљем од најмање 20% учешћа енергије из обновљивих извора у укупној бруто финалној потрошњи енергије Заједнице у 2020. години. Да би се на што лакши начин достигли циљеви наведени у овом члану, свака земља чланица ће промовисати и подстицати енергетску ефикасност и уштеду енергије (чл. 3.1). Свака земља чланица ће осигурати да удео енергије из обновљивих извора у свим видовима транспорта 2020. године износи најмање 10% финалне потрошње енергије у транспортном сектору те државе чланице (чл. 3.4). У циљу имплементације Директиве 2009/28/ЕС Комисија је 30. јуна 2009. године донела Одлуку којом је прописан модел за националне Акционе планове за обновљиву енергију.¹¹ Национални акциони планови обновљивих извора енергије одређују националне циљеве држава чланица за удео енергије из обновљивих извора која ће бити утрошена у транспорту, за електричну енергију или за грејање и хлађење у 2020. години. Државе чланице су биле у обавези да доставе Комисији своје националне акционе планове обновљивих извора енергије до 30. јуна 2010. године (чл. 4). Начин обрачуна удела енергије из обновљивих извора прописан је чланом 5 Директиве.¹² Директивом је предвиђено да се државе чланице могу споразумети о међусобном статистичком трансферу одређеног износа енергије из обновљивих извора. Статистички трансфер неће утицати на достизање националног циља државе чланице која врши трансфер (чл. 6.1). Две или више држава чланица могу сарађивати по питању свих типова заједничких пројеката који се односе на производњу електричне енергије, грејање или хлађење из обновљивих извора (чл. 7). У члану 8 се описују ефекти заједничких пројеката држава чланица. Такође, једна или више земаља чланица могу сарађивати са једном или више трећих земаља

¹⁰ Како је прописано у трећој колони табеле у делу А Анекса I ове Директиве.

¹¹ "Commission Decision of 30 June 2009 establishing a template for National Renewable Energy Action Plans under Directive 2009/28/EC of the Parliament and of the Council, C(2009)5174 -1", *Commission of the European communities*, Brussels, 30.06.2009.

¹² Енергија произведена коришћењем енергије воде и ветра рачуна се у складу са правилима утврђеним у Анексу II Директиве.

у заједничким пројектима у вези са производњом електричне енергије из обновљивих извора (чл. 9.1). Права и обавезе у вези са заједничким пројектима између држава чланица и трећих земаља прописују се у члану 10 и члану 11 Директиве. Правила везана за административне поступке за одобравање, сертификацију и лиценцирање процедура које се примењују на постројења и инфраструктурну мрежу за пренос и дистрибуцију прописана су одредбама члана 13 Директиве а обавезе држава чланица које се односе на информисање и обуку релевантних субјеката (укључујући и грађане) прописане су чланом 14 Директиве.

Одредбе члана 15 Директиве односе се на обавезе држава чланица у вези са гаранцијама порекла електричне енергије произведене из обновљивих извора. Такође, предвиђено је да државе чланице имају обавезу да предузму одговарајуће мере с циљем развоја преноса и дистрибуције инфраструктурних мрежа, интелигентних мрежа, система за складиштење и електричних система, у циљу обезбеђења сигурног рада електричних система и даљег повећања производње електричне енергије из обновљивих извора, укључујући међусобну повезаност држава чланица, као и држава чланица и трећих земаља (чл. 16). Биогорива и биотечности који се користе у транспортном сектору требало би да учествују у смањењу гасова стаклене баште од најмање 35% (чл. 17.2). Од 1. јануара 2017. године, њихов удео у смањењу емисија би требало бити повећан на 50%, док би од 1. јануара 2018. године смањење требало износити најмање 60% (чл. 17.2, став 2). Правила која се односе на верификацију усаглашености са критеријумима одрживости за биогорива утврђена су одредбама члана 18, а начин обрачуна учешћа биогорива у смањивању емисија гасова стаклене баште у члану 19 Директиве. Посебним одредбама Директиве прописују се обавезе држава чланица у погледу коришћења енергије из обновљивих извора енергије у транспортном сектору. Једна од обавеза држава чланица односи се на обезбеђивање јавности информација о расположивости и предностима по животну средину различитих извора обновљиве енергије у транспортном сектору (чл. 21.1). Државе чланице су биле у обавези да до 5. децембра 2010. године усвоје прописе и друге мере потребне ради примене одредаба Директиве (чл. 27.1).

ДАТУМ СТУПАЊА НА СНАГУ

Директива 2009/28/ЕС је објављена у Службеном гласнику ЕУ 05. јуна 2009. године, а ступила је на снагу двадесетог дана од њеног објављивања, тј. 25. јуна 2009. године (чл. 28).

ИЗВОРИ

- „Акциони план за биомасу 2010–2012.”, *Службени гласник РС*, бр. 56/2010.
- Бранислава Лепотић–Ковачевић; Александар Ковачевић: *Водичи кроз ЕУ политике: Енергетика*, Европски покрет Србија, Београд, 2010.
- “Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 Apr. 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources and amending and subsequently repealing Directives 2001/77/EC and 2003/30/EC”, *Official Journal of the European Union*, L 140, 05.06.2009.
- “Directive 2001/77/EC of the European Parliament and of the Council of 7 Sept. 2001 on the promotion of electricity produced from renewable energy sources in the internal electricity market”, *Official Journal of the European Union*, L 283, 27.10.2001.
- “Directive 2003/30/EC of the European Parliament and of the Council of 8 May 2003 on the promotion of the use of biofuels or other renewable fuels for transport”, *Official Journal of the European Union*, L 123, 17.05.2003.
- Драгољуб Тодић, *Водичи кроз ЕУ политике: животна средина*, Европски покрет Србија, Београд, 2011.
- “Energy for the future: Renewable sources of energy, White paper for a Community Strategy and Action plan, COM (97) 599 final”, *European Commission*, 26 Nov 1997.
- „Закон о потврђивању Оквирне конвенције УН о промени климе”, *Службени лист СРЈ – Међународни уговори*, број 2/97.
- „Закон о потврђивању Кјото протокола уз Оквирну Конвенцију УН о промени климе”, *Службени гласник РС – Међународни уговори*, број 88/07.
- „Закон о потврђивању амандмана на Анекс Б Кјото протокола уз Оквирну конвенцију УН о промени климе”, *Службени гласник РС – Међународни уговори*, број 38/09.
- „Закон о енергетици Републике Србије”, *Службени гласник РС*, број 84/04, 1. август 2004.
- „Закон о заштити животне средине”, *Службени гласник РС*, број 72/09, 3. септембар 2009.
- „Извештај о стању животне средине у Р. Србији за 2009. годину”, Министарство животне средине и просторног планирања, Београд, 2010, стр. 17.
- „Правилник о техничким и другим захтевима за течна горива биопорекла прописује техничке захтеве за биодизел и биогорива”, *Службени гласник РС*, број 23/06, 18. јун 2006. године.

- „Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2015. године”, *Службени гласник РС*, број 44/05, 27. мај 2005. године.
- „Уредба о изменама и допунама Уредбе о утврђивању Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године”, *Службени гласник РС*, бр. 17/07 и 73/07.
- „Уредба о изменама и допунама Уредбе о утврђивању Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године”, *Службени гласник РС*, бр. 17/07 и 73/07, стр. 16.
- „Уредба о утврђивању Програма остваривања стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године”, *Службени гласник РС*, бр. 17/07, 73/07, 99/09 и 27/10, 6. мај 2010.
- „Уредба о условима за стицање статуса повлашћеног произвођача електричне енергије”, *Службени гласник РС*, број 72/09, 11. септембар 2009.
- „Уредба о мерама подстицаја за производњу електричне енергије коришћењем обновљивих извора енергије и комбинованом производњом електричне и топлотне енергије”, *Службени гласник РС*, број 99/09, 1. децембар 2009. године.
- “Council adopts climate energy legislative package. 8434/09 (Presse 77)” *Council of the EU*, Brussels, 06 Apr 2009.
- “Commission Decision of 30 June 2009 establishing a template for National Renewable Energy Action Plans under Directive 2009/28/EC of the Parliament and of the Council, C(2009)5174–1”, *Commission of the European communities*, Brussels, 30.06.2009.

ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Значај Директиве 2009/28/ЕС за Републику Србију требало би посматрати у контексту укупних мера и активности које се предузимају у сектору енергетике и животне средине посебно са становишта хармонизације прописа Републике Србије са прописима ЕУ. Притом би посебно требало имати у виду активности које се односе на обезбеђивање услова за поштовање обавеза које проистичу из чланства у Оквирној конвенцији УН о промени климе и Кјото протоколу.¹³ Најважнији

¹³ „Закон о потврђивању Оквирне конвенције УН о промени климе”, *Службени лист СРЈ – Међународни уговори*, број 2/97; „Закон о потврђивању Кјото протокола уз Оквирну Конвенцију УН о промени климе”, *Службени гласник РС – Међународни уговори*, број

законодавни инструменти донесени у циљу промоције и повећања коришћења обновљивих извора енергије у Републици Србији су: Закон о енергетици Републике Србије;¹⁴ Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2015. године; Уредба о утврђивању Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године;¹⁵ Уредба о условима за стицање статуса повлашћеног произвођача електричне енергије и критеријумима за оцену испуњености тих услова;¹⁶ Уредба о мерама подстицаја за производњу електричне енергије коришћењем обновљивих извора енергије и комбинованом производњом електричне и топлотне енергије;¹⁷ Правилник о техничким и другим захтевима за течна горива биопорекла;¹⁸ Закон о заштити животне средине и др.¹⁹ Законом о енергетици основане су Агенција за енергетику и Агенција за енергетску ефикасност у циљу промоције енергетске ефикасности и уштеде енергије.²⁰ У Стратегији развоја енергетике Републике Србије до 2015. године, усвојеној маја 2005. године, наводи се да ће Министарство рударства и енергетике подржати промоцију обновљивих извора енергије.²¹ Међу приоритетима српске енергетске политике су и

-
- 88/07; „Закон о потврђивању амандмана на Анекс Б Кјото протокола уз Оквирну конвенцију УН о промени климе”, *Службени гласник РС – Међународни уговори*, број 38/09.
- 14 „Закон о енергетици Републике Србије”, *Службени гласник РС*, број 84/04, 1. август 2004. године.
- 15 „Уредба о утврђивању Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године”, *Службени гласник РС*, бр. 17/07, 73/07, 99/09 и 27/10, 6. мај 2010.
- 16 „Уредба о условима за стицање статуса повлашћеног произвођача електричне енергије”, *Службени гласник РС*, број 72/09, 11. септембар 2009. године.
- 17 „Уредба о мерама подстицаја за производњу електричне енергије коришћењем обновљивих извора енергије и комбинованом производњом електричне и топлотне енергије”, *Службени гласник РС*, број 99/09, 1. децембар 2009.
- 18 „Правилник о техничким и другим захтевима за течна горива биопорекла прописује техничке захтеве за биодизел и биогорива”, *Службени гласник РС*, број 23/06, 18. јун 2006.
- 19 „Закон о заштити животне средине”, *Службени гласник РС*, број 72/09, 3. септембар 2009. Притом би требало имати у виду и значај бројних других прописа у области животне средине. За листу осталих прописа у области животне средине видети: Драгољуб Тодић, *Водичи кроз ЕУ политике: животна средина*, Европски покрет Србија, Београд, 2011, стр. 347–369.
- 20 „Закон о енергетици РС”, *Службени гласник РС*, бр. 84/04, 01. август 2004, чл. 1.
- 21 „Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2015. године”, *Службени гласник РС*, број 44/05, 27. мај 2005. године. Интернет: <http://www.mre.gov.rs/>, датум приступања: 06.04.2011. године.

програми за интензивирање коришћења нових обновљивих извора енергије. Уредбом о утврђивању Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007–2012. године прописују се циљеви до 2012. године (у складу са Директивама 2001/77/ЕС и 2003/30/ЕС). Међутим, прописани циљеви нису у складу са обрачуном циљева према Директиви 2009/28/ЕС. Циљ Републике Србије је да до краја 2012. године повећа производњу електричне енергије из обновљивих извора за 7,4%, тј. са 9.974 GWh у 2007. години на 10.713,1 GWh у 2012. години. Планирано је да се у периоду до 2012. године изгради најмање 45 MWe капацитета у малим хидроелектранама, 45 MWe постројења која користе енергију ветра, 5 MWe соларних електрана, 2 MWe постројења на биомасу и 5 MWe на биогаз.²² С циљем подстицања коришћења биомасе за производњу енергије, Влада Републике Србије је усвојила Акциони план за биомасу.²³ Циљ Акционог плана за биомасу је да се дефинише стратегија за коришћење биомасе као обновљивог извора енергије имајући у виду потенцијале, националне стратегије, позитивне националне прописе и европске Директиве. Главни циљеви програма у вези са биомасом у Републици Србији су: ефикасно коришћење расположивих ресурса за производњу енергије, смањење емисије гасова стаклене баште, смањење увозне зависности и отварање нових радних места. У законодавству Републике Србије не постоји Закон о обновљивим изворима енергије, али се разматра могућност његовог доношења. Директива о обновљивим изворима енергије 2009/28/ЕС није транспонована у законодавство Републике Србије. Планирано је да се транспоноване изврши у оквиру израде новог Закона о енергетици. Јавна расправа о нацрту новог закона о енергетици је завршена у фебруару 2011. године.²⁴

²² „Уредба о изменама и допунама Уредбе о утврђивању Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године”, *Службени гласник РС*, бр. 17/07 и 73/07, стр. 16. Интернет: <http://www.mre.gov.rs/>, датум приступања: 18.04.2011. године.

²³ „Акциони план за биомасу 2010–2012”, *Службени гласник РС*, бр. 56/2010, стр. 9 и 10; „Биомаса” означава биоразградиви део производа, отпада и пољопривредних остатака биолошког порекла (укључујући биљне и животињске супстанце), шумске остатке и остатке сродних индустрија, укључујући рибарство и пољопривреду, као и биоразградиви индустријски отпад и градски отпад. (Видети: “Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 Apr. 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources and amending and subsequently repealing Directives 2001/77/EC and 2003/30/EC”, *op. cit.*, Art. 2.e).

²⁴ Интернет: <http://www.mre.gov.rs/>, датум приступања: 06.4.2011. године.